

D	Je noc, dívka v místnosti klečí u obrazu boží rodičky - Panny Marie, pláče. Vysvětluje, že jí celá rodina už zemřela. Měla milého chlapce, který odešel do ciziny. Podle něj měla během čekání na něj ušít košile. Za tři roky se ale ještě nevrátil, košile jsou však ušité. Dívka prosí Pannu Marii, aby se jí přítel vrátil. Bez něj by chtěla radši umřít.
F	Obraz na stěně se pohne, lampa zhasne. Na okno najednou někdo ťuká. Dívka vidí, že je to její milý. Chce, aby šla s ním do noci ven a byla jeho nevěstou (vzala si ho za muže). Dívka v noci jít nechce, chce počkat do rána. Ale voják chce stihnout svatbu, než se vzbudí kohouti – než začne nový den.
B	Voják s dívkou šli noční krajinou, psi zavylí, protože ucítli mrtvého. Voják se ptá dívky, jestli se nebojí, protože v tu noční dobu prý vstávají mrtví ze hrobů. Dívka se nebojí, protože jde s ním. Ptá se na jeho rodiče, ale on neodpovídá, pospíchá dál. Najednou voják vidí, že má dívka něco v pravé ruce, ptá se na to. Protože jsou prý modlíci knížky těžké, vezme jí je a zahodí. Najednou se jejich cesta zrychlila, dostali se o 10 mil dál.
G	Voják s dívkou jdou dál, cestou nebezpečnou, po dívce zůstávají na krvavé stopy. Opět se jí ptá, jestli se nebojí. Ona se ptá na jeho dům, on ale neodpovídá. Voják si všimne růžence, ptá se na něj a pak ho zahodí, protože by ji mohl škrtit. Najednou se přenesou o 20 mil dál.
A	Voják s dívkou jdou dál krajinou, z nohou jí teče krev. Dívka už nemůže, chce se zastavit a odpočinout si. On ale pospíchá dál. Voják dívce bere křížek na tkaničce, co má na krku, a odhazuje ho – prý má totiž ostré hrany a mohl by dívku bodat. Najednou jsou o třicet mil dál.
E	Voják s dívkou dorazí ke kostelu se hřbitovem, kde voják bydlí. Dívka pochopí, že je mrtvý a zlý, srdce má jako led. Pochopí také, že ji chce zabít. Voják sebere dívce košile, které kvůli němu ušila, a zahodí je. Chce, aby dívka přeskočila zeď. Ona ho ale nechá jít prvního a zatím mu uteče a zavře se do komory.
H	Dívka se schovala před vojákem do místnosti (márnice), kde leží na stole mrtvola. Voják několikrát vyzývá mrtvého, aby mu otevřel dveře a podal mu živou dívku. Mrtvý se ale vždy vrátí zpátky, protože se dívka modlí.
C	Najednou zakokrhal kohout a mrtvý muž spadl na zem. Ráno na hřbitově na hrobech jsou vidět roztrhané košile. Dívka utekla smrti, kdyby jednala jinak a nemodlila se k bohu, byla by roztrhaná jako ty košile.

Již jedenáctá odbila,
a lampa ještě svítila,
a lampa ještě hořela,
co nad klekadlem visela.

Na stěně nízké světničky
byl obraz boží rodičky,
rodičky boží s děťátkem,
tak jako růže s poupátkem.

A před tou mocnou sveticí
viděti pannu klečící:
klečela, líce skloněné,
ruce na prsa složené;
slzy jí z očí padaly,
čelem se nádra zdvihaly.
A když slzička upadla,
v ty bílé nádra zapadla.

„Žel bohu, kde můj tatíček?
Již na něm roste trávníček!
Žel bohu, kde má matička?
Tam leží - podle tatíčka!
Sestra do roka nežila,
bratra mi koule zabila.

Měla jsem, smutná, milého,
život bych dala pro něho!
Do ciziny se obrátil,
potud se ještě nevrátil.

O

Do ciziny se ubíral,
těšil mě, slzy utíral:
„Zasej, má milá, zasej len,
vzpomínej na mne každý den,
první rok přádlá hledívej,
druhý rok plátno polívej,
třetí košile vyšívej:
až ty košile ušiješ,
věneček z routy poviješ.“

Již jsem košile ušila,
již jsem je v truhle složila,
již moje routa v odkvětě,
a milý ještě ve světě,
ve světě širém, širokém,
co kámen v moři hlubokém.
Tři léta o něm ani sluch
živ-li a zdrav - zná milý bůh!

Maria, panno přemocná,
ach budiž ty mi pomocna:
vrať mi milého z ciziny,
květ blaha mého jediný;
milého z ciziny mi vrať -
aneb život můj náhle zkrať:
u něho život jarý květ -
bez něho však mě mrzí svět.
Maria, matko milosti,
buď pomocnicí v žalosti!“

S

Pohnul se obraz na stěně -
i vzkřikla panna zděšeně;
lampa, co temně hořela,
prskla a zhasla docela.
Možná, žeť větru tažení,
možná i - zlé že znamení!

A slyš, na zaspí kroků zvuk
a na okénko: ťuk, ťuk, ťuk!
„Spíš, má panenke, nebo bdíš?
Hoj, má panenke, tu jsem již!
Hoj, má panenke, co děláš?
A zdalipak mě ještě znáš,
aneb jiného v srdci máš?“

„Ach můj milý, ach pro nebe,
tu dobu myslím na tebe;
na tě jsem vždycky myslila,
za tě se právě modlila!“

„Ho, nech modlení - skoč a pojd',
skoč a pojd' a mě doprovod;
měsíček svítí na cestu:
já přišel pro svou nevěstu.“

„Ach proboha, ach co pravíš?
Kam bychom šli - tak pozdě již!
Vítr burácí, pustá noc,
počkej jen do dne - není moc.“

„Ho, den je noc, a noc je den -
ve dne mé oči tlačí sen!
Dřív než se vzbudí kohouti,
musím tě za svou pojmuti.
Jen neprodlevej, skoč a pojd',
dnes ještě budeš moje choť!“

R

Byla noc, byla hluboká,
měsíček svítil z vysoka
a ticho, pusto v dědině,
vítr burácel jedině.

A on tu napřed - skok a skok,
a ona za ním, co jí krok.
Psi houfem ve vsi zavylí,
když ty pocestné zvětřili;
a vyli, vyli divnou věc:
žetě nablízku umrlec!

„Pěkná noc, jasná - v tu dobu
vstávají mrtví ze hrobů,
a nežli zvíš, jsou tobě blíží -
má milá, nic se nebojíš?“

„Což bych se bála? Tys se mnou,
a oko boží nade mnou. -
Pověz, můj milý, řekni přec,
živ-li a zdrav je tvůj otec?
Tvůj otec a tvá milá máť,
a ráda-li mě bude znát?“

„Moc, má panenko, moc se
ptáš,
jen honem pojď - však uhlídáš.
Jen honem pojď - čas nečeká,
a cesta naše daleká.
Co máš, má milá, v pravici?“

„Nesu si knížky modlicí.“
„Zahod' je pryč, to modlení
je těžší nežli kamení!
Zahod' je pryč, ať lehce jdeš,
jestli mi postačiti chceš.“

Knížky jí vzal a zahodil,
a byli skokem deset mil.

K

A byla cesta výšinou,
skalami, lesní pustinou;
a v rokytí a v úskalí
divoké feny štěkaly;
a kulich hlásal pověsti:
žetě nablízku neštěstí. -

A on vždy napřed - skok a skok,
a ona za ním, co jí krok.
Po šípkoví a po skalí
ty bílé nohy šlapaly;
a na hloží a křemení
zůstalo krve znamení.

„Pěkná noc, jasná - v tento čas
mrtví s živými chodí zas;
a nežli zvíš, jsou tobě blíží -
má milá, nic se nebojíš?“

„Což bych se bála? Tys se mnou,
a ruka Páně nade mnou. -
Pověz, můj milý, řekni jen,
jak je tvůj domek upraven?
Čistá světnička? Veselá?
A zdali blízko kostela?“

„Moc, má panenko, moc se
ptáš,
však ještě dnes to uhlídáš.
Jen honem pojď - čas utíká,
a dálka ještě veliká.
Co máš, má milá, za pasem?“

„Růženec s sebou vzala jsem.“

„Ho, ten růženec z klokočí
jako had tebe otočí!
Zújí tě, stáhne tobě dech:
zahod' jej pryč - neb máme
spěch!“

Růženec popad, zahodil,
a byli skokem dvacet mil.

P

A byla cesta nížinou,
přes vody, luka, bažinou;
a po bažině, po sluji
modrá světélka laškují:
dvě řady, devět za sebou,
jako když s tělem k hrobu jdou;
a žabí havěť v potoce
pohřební píseň skřehoce. -

A on vždy napřed - skok a skok,
a jí za ním již slábne krok.
Ostřice dívku ubohou
břitvami řeže do nohou;
a to kapradí zelené
je krví její zbarvené.

„Pěkná noc, jasná - v tu dobu
spěchají živí ke hrobu;
a nežli zvíš, jsi hrobu blíž -
má milá, nic se nebojíš?“

„Ach nebojím, vždyť tys se
mnou,
a vůle Páně nade mnou!
Jen ustaň málo v pospěchu,
jen popřej málo oddechu.
Duch slábne, nohy klesají,
a k srdci nože bodají!“

„Jen pojď a pospěš, děvče mé,
však brzo již tam budeme.
Hosté čekají, čeká kvas,
a jako střela letí čas. -
Co to máš na té tkaničce
na krku na té tkaničce?“

„To křížek po mé matičce.“

„Hoho, to zlato proklaté
má hrany ostře špičaté!
Bodá tě - a mě nejinak,
zahod' to, budeš jako pták!

Křížek utrh a zahodil,
a byli skokem třicet mil. -

L

Tu na planině široké
stavení stojí vysoké;
úzká a dlouhá okna jsou,
a věž se zvonkem nad střechou.

„Hoj, má panenka, tu jsme již!
Nic, má panenka, nevidíš?“

„Ach proboha, ten kostel snad?“

„To není kostel, to můj hrad!“

„Ten hřbitov - a těch křížů řad?“

„To nejsou kříže, to můj sad!
Hoj, má panenka, na mě hled'
a skoč vesele přes tu zed'!“

„Ó nech mne již, ó nech mne
tak!
Divý a hrozný je tvůj zrak;
tvůj dech otravný jako jed,
a tvoje srdce tvrdý led!“

„Nic se, má milá, nic neboj!
Veselo u mne, všeho hoj:
masa dost - ale bez krve,
dnes bude jinak poprvé! -
Co máš v uzlíku, má milá?“

"Košile, co jsem ušila.“

„Netřeba jich víc nežli dvě:
ta jedna tobě, druhá mně.“

Uzlík jí vzal a s chechtotem
přehodil na hrob za plotem.
„Nic ty se neboj, na mě hled'
a skoč za uzlem přes tu zed'.“

„Však jsi ty vždy byl přede
mnou,
a já za tebou cestou zlou;
však jsi byl napřed po ten čas:
skoč a ukaž mi cestu zas!“

Skokem přeskočil ohradu,
nic nepomyslel na zradu;
skočil do výše sáhů pět -
jí však již venku nevidět:
jenom po bílém obleku
zablesklo se jest v útěku,
a schrána její blízko dost -
nenadál se zlý její host!

Stojít tu, stojí komora:
nizoučké dvěře - závora;
zavrzly dvěře za pannou
a závora jí ochranou.
Stavení skrovné, bez oken,
měsíc lištami šeřil jen;
stavení pevné jako klec,
a v něm na prkně - umrlec.

N

Hoj, jak se venku vz máhá hluk,
hrobových oblud mocný pluk;
šumí a kolem klapají
a takto píseň skuhrají:

„Tělu do hrobu přísluší,
běda, kdos nedbal o duši!“
A tu na dvěře: buch, buch, buch!
burácí zvenčí její druh:
„Vstávej, umrlče, nahoru,
odstrč mi tam tu závora!“

A mrtvý oči otvírá,
a mrtvý oči protírá,
sbírá se, hlavu pozvedá
a půlkolem se ohlédá.

„Bože svatý, rač pomoci,
nedej mne ďáblu do moci! -
Ty mrtvý, lež a nevstávej,
pánbůh ti pokoj věčný dej!“

A mrtvý hlavu položiv,
zamhouřil oči jako dřív. -

A tu poznovu - buch, buch,
buch!
silněji tluče její druh:
„Vstávej, umrlče, nahoru,
otevři mi svou komoru!“

A na ten hřmot a na ten hlas
mrtvý se zdvihá z prkna zas
a rámě ztuhlé naměří
tam, kde závora u dveří.

„Spas duši, Kriste Ježíši,
smiluj se v bídě nejvyšší! -
Ty mrtvý, nevstávej a lež;
pánbůh tě potěš - a mne též!“

A mrtvý zas se položiv,
natáhnul údy jako dřív. -

A znova venku: buch, buch,
buch!
a panně mizí zrak i sluch!
Vstávej, umrlče, hola hou,
a podej mi sem tu živou!

Ach běda, běda děvčeti!
Umrlý vstává potřetí
a velké, kalné své oči
na poloumrtvou otočí.
„Maria Panno, při mně stůj,
u syna svého oroduj!
Nehodně jsem tě prosila:
ach odpusť, co jsem zhřešila!
Maria, matko milosti,
z té moci zlé mě vyprosti.“

M

A slyš, tu právě nablízce
kokrhá kohout ve více;
a za ním, co ta dědina,
všecka kohoutí družina.

Tu mrtvý, jak se postavil,
pádem se na zem povalil,
a venku ticho - ani ruch:
zmizel dav, i zlý její druh. -

Ráno když lidé na mši jdou,
v úžasu státi zůstanou:
hrob jeden dutý nahoře,
panna v umrlčí komoře,
a na každíčké mohyle
útržek z nové košile. -

Dobře ses, panno, radila,
na boha že jsi myslila
a druha zlého odbyla!
Bys byla jinak jednala,
zle bysi byla skonala:
tvé tělo bílé, spanilé,
bylo by co ty košile!

Řešení:

1 - D - O

2 - F - S

3 - B - R

4 - G - K

5 - A - P

6 - E - L

7 - H - N

8 - C - M